

Available at: <https://bibliotekanauki.pl/articles/11542921.pdf> [in Polish].

6. Pilich, M. (2015). Ustawa o systemie oświaty. Komentarz". LEX, 2015. Wydanie VI. [Act on the education system. Commentary". LEX, 2015. 6th Edition]. Available at: <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/komentarze/ustawa-o-systemie-oswiaty-komentarz-wyd-vi-587225086> [in Polish].

7. Raport na temat świetlic szkolnych. Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" Regionu Gdańskiego. Stan na 12.05.2015 r. [Report on school club rooms. Education and Upbringing Section of NSZZ "Solidarność" Gdańsk Region. Status as of 12.05.2015]. Available at: <https://www.portal.samorzadowy.pl/pliku-download> [in Polish].

8. Sikorska-Bednarczyk, K. (2015). Prawne uwarunkowania funkcjonowania świetlic szkolnych. Świetlica szkolna – miejsce opieki i wychowania czy przechowalnia dzieci [Legal conditions for the functioning of school club rooms. School club room – a place of care and upbringing or a storage facility for children. Gdańsk, 2015]. Available at: <https://kartanau czycielablog.pl/swietlica-miejsce-opieki-czy-przechowania-dzieci/> [in Polish].

9. Świetlica miejscem wszechstronnego rozwoju ucznia [Daycare as a place for comprehensive development of the student]. Available at: <https://www.glospedagogiczny.pl/artykul/swietlica-miejscem-wszechstronnego-rozwoju-ucznia> [in Polish].

10. Świetlica – Projekty edukacyjne i innowacje 2020/2021 [Daycare – Educational projects and innovations 2020/2021]. Available at: <https://sp225.edupage.org> [in Polish].

11. Świetlica szkolna – Godziny pracy świetlicy [School daycare – Daycare hours]. Available at: <https://sp107.edupage.org/a/swietlica-szkolna?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQ3JnN1YnBhZ2U9MA%3D%3D> [in Polish].

12. Świetlica szkolna – Formy pracy w świetlicy szkolnej [School daycare – Forms of work in the school daycare]. Available at: [szkolna?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQ3JnN1YnBhZ2U9MA%3D%3D](https://sp107.edupage.org/a/swietlica-szkolna?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQ3JnN1YnBhZ2U9MA%3D%3D) [in Polish].

13. Świetlica – szkolną przestrzenią czasu wolnego. Funkcjonowanie świetlic szkolnych poradnik dla gmin i dyrektorów szkół [Community centre – school free time space. The functioning of community centres – a guide for communes and school principals] / Andrzej Pery, Danuta Kmita. Warszawa, 2014. 66 p. Available at: http://www.bc.ore.edu.pl/Content/673/Swietlica_szkolna+miejsc+a+czasu+wolnego.pdf [in Polish].

14. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59) [Act of 14 December 2016 – Education Law (Journal of Laws of 2017, item 59)]. Available at: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000059/T/D20170059L.pdf> [in Polish].

15. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz.U. poz. 642), wygasła z końcem dnia 31.08.2016 r. [Act of 24 April 2014 amending the Act on the Education System (Journal of Laws item 642), expired at the end of 31 August 2016]. Available at: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000642/T/D20140642L.pdf> [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 29.07.2024

УДК 378.091.33-028.22

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.312392>

Валентина Титаренко, доктор педагогічних наук, професор
кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

НАУКОВО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто науково-освітній аспект виставкової діяльності та її вплив на формування культурної і професійної компетенції студентів. Аналізуючи теоретичні підходи та методології, використані в освітніх закладах для інтеграції виставкових заходів у навчальний процес, робота висвітлює, як виставки можуть слугувати засобом активізації креативності, критичного мислення й естетичного розвитку особистості. Окрім того, у статті критично оцінено поточний стан виставкової діяльності у закладах вищої освіти та визначено її роль у професійному формуванні майбутніх фахівців.

Стаття також звертає увагу на важливість інтердисциплінарного підходу в організації виставкових заходів, що інтегрують мистецтво, науку, технології та інші сфери знань, сприяючи всебічному розвитку студентів. Обговорюються і потенційні виклики, які можуть виникнути під час реалізації таких проєктів, включаючи логістичні проблеми та потребу у висококваліфікованих ресурсах для відповідної підтримки виставкової діяльності. Наголошується на значенні емпіричних досліджень для оцінки довгострокового впливу виставкової діяльності на професійний розвиток учасників. Такий підхід дає змогу формулювати рекомендації для вдосконалення освітніх практик і створення більш ефективних виставкових заходів, що відповідають потребам сучасного освітнього процесу. Завершенням статті є апеляція до використання цифрових технологій, спрямованих на розширення доступу і взаємодії з виставковим матеріалом, що може значно підвищити едукативний потенціал виставкових заходів.

Ключові слова: виставкова діяльність; освітній процес; професійна підготовка; методичні підходи; інтердисциплінарність.

Лит. 8.

Valentina Tytarenko, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor of the Theory and Methodology of Technological Education Department, Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University

SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL ASPECT OF THE EXHIBITION ACTIVITY

The article examines the scientific and educational aspect of exhibition activity and its influence on the formation of cultural and professional competence of students. Analyzing the theoretical approaches and methodologies used in educational institutions to integrate exhibition activities into the educational process, the work highlights how exhibitions can serve as a means of activating creativity, critical thinking and aesthetic development of the individual. In addition, the article critically assesses the current state of exhibition activity in higher educational institutions and defines its role in the professional formation of future specialists. The research findings emphasize the need for further expansion of the research base and the development of new pedagogical strategies that would ensure the effective use of exhibition events to achieve educational goals.

The article also draws attention to the importance of an interdisciplinary approach in the organization of exhibition events that integrate art, science, technology and other areas of knowledge, contributing to the comprehensive development of students. Potential challenges that may arise during the implementation of such projects are also discussed, including logistical problems and the need for highly qualified resources for appropriate support of exhibition activities. Emphasis is placed on the importance of empirical research to assess the long-term impact of exhibition activities on the professional development of participants. This approach makes it possible to formulate recommendations for improving educational practices and creating more effective exhibition events that meet the needs of the modern educational process. The conclusion of the article is an appeal to the use of digital technologies to expand access and interaction with exhibition material, which can significantly increase the educational potential of exhibition events.

Keywords: *exhibition activity; educational process; professional training; methodical approaches; interdisciplinarity.*

Постановка проблеми. Виставкова діяльність у сфері освіти та науки в Україні становить механізм, який сприяє демонстрації і розповсюдженню інновацій у галузях освіти та науки на внутрішньому і міжнародному рівнях. Організовані з ініціативи МОН України, такі виставки відіграють ключову роль у формуванні й розвитку освітянсько-наукових зв'язків між дослідниками, педагогами, студентами та широкою аудиторією. Ці заходи не тільки фасилітують обмін знаннями та досвідом, але й стимулюють укладення ділових угод, зокрема щодо інвестицій і створення спільних підприємств.

Особлива увага в таких виставках надається ознайомленню учасників з новітніми тенденціями, методиками та програмами у сфері освіти та науки. Вони слугують платформою для обговорення актуальних проблем і методів їх подолання, що значно сприяє впровадженню інноваційних підходів в освітній процес. Щороку заходи набувають більшого розмаху, привертаючи увагу значної кількості учасників та відвідувачів, що свідчить про зростаючий інтерес до освітніх і наукових інновацій.

Значення освітянсько-наукових виставок у контексті національної освіти та наукових досліджень є величезним. Вони не тільки сприяють розширенню професійного горизонту учасників, але й відіграють важливу роль у формуванні інноваційного освітнього середовища. Аналіз якісних тенденцій та результативності таких заходів є актуальним предметом для наукового дослідження, що може сприяти подальшому вдосконаленню стратегій розвитку освіти та науки в Україні.

Виставкова діяльність в Україні відіграє ключову роль у стимулюванні ринкових процесів і

закріпленні структурних змін у економіці країни, сприяючи науково-технічному оновленню та технологічному розвитку вітчизняних виробничих потужностей. У контексті державної політики одним із основних завдань є розробка концептуальних засад і механізмів для подальшого прогресу виставкової індустрії, що займає значуще місце в національній стратегії розвитку.

Історично зародження виставкової справи в Україні можна простежити з XVI ст., а натомість масштабні міжнародні виставки набули широкого розповсюдження, починаючи від XVIII ст. Сучасні виставки в Україні, часто відбуваються в культурних та освітніх просторах, таких як музеї, галереї, бібліотеки, виставкові центри, вони є організованими презентаціями та демонстраціями різноманітних елементів – від мистецьких творів до інтерпретаційних експонатів у музеях природи та історії.

У сучасних освітніх та наукових контекстах, виставкова діяльність не тільки виконує функцію популяризації знань, але й слугує важливою платформою для сприяння інтелектуальному обміну, культурній інтеграції та інноваціям. Виставки і ярмарки у сфері освіти та науки виступають як інструменти для обговорення та впровадження нових наукових підходів і технологій, що робить їх важливим елементом у стратегічному розвитку науково-освітнього потенціалу країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій розкриває комплексні методологічні виклики, що стоять перед організацією та розвитком виставкової і ярмаркової діяльності. Важливий внесок у вивчення цих питань зробили міжнародні науковці П. Баллестер, Я. Критсотакіс, С. Міллер, Б. Монтгомері, Дж. Олвуд, С. Гопалакрішна, а також україн-

ські вчені Т. Лук'янець, Е. Ромат, С. Гаркавенко, А. Савощенко, В. Фарберов.

Значення наукових робіт мистецтвознавців у дослідженні особистості художньої культури є особливо великим. Вивчення виставкової діяльності в мистецьких освітніх закладах зосереджується на концептуальних поглядах таких учених: Т. Басанець, В. Малини, Г. Носенко, О. Рудницької, О. Тарасенко, О. Шевнюк. Освітньо-мистецькі ініціативи Одеси та її художньої школи були детально описала О. Барковська, яка звернула увагу на вплив культурних заходів на формування особистостей у контексті розвитку європейського мистецького простору. Також не можна оминати увагою внесок у дослідження антології виставкової діяльності А. Дмитренка.

Практичний досвід педагогів мистецьких установ з Одеси Л. Бурилова, Т. Іщенко, В. Мартинюк, а також педагогів з інших міст України, демонструє ефективність методик організації виставкової діяльності в освітніх процесах. Їх досвід підкреслює значення виставок як засобів входження учнів в культурно-мистецький простір, сприяючи формуванню їх як особистостей художньої культури і введенню до процесів розвитку національної культури.

Мета й завдання статті – аналіз впливу виставкової діяльності на формування професійних та культурних компетентностей студентів у контексті науково-освітнього процесу.

Результати дослідження. У сучасному світі виставкова діяльність займає важливе місце у маркетинговій стратегії компанії, забезпечуючи ефективно представлення продукції та послуг. Виставки відомі як один із найефективніших, хоча й дорожчих, способів реклами, який, хоч і не є найшвидшим у реалізації, усе ж сприяє адаптації до ринкових умов та розвитку ділових зв'язків на різних рівнях. Відомо, що американські підприємства інвестують приблизно 18 % свого рекламного бюджету у виставкову діяльність, а німецькі фірми натомість – до 25 %.

В Україні виставкова індустрія також демонструє динамічний розвиток. Щорічно в 35 містах країни відбувається 500–600 виставок, з яких 20 % є універсальними, а 80 % – спеціалізованими. Понад 120 виставкових фірм обслуговують майже 300 тис. кв. м виставкових площ. Кожного року близько 25 тис. експонентів представляють свої товари та послуги, приваблюючи 5–6 мільйонів відвідувачів і генеруючи оборот від 55 до 60 млн доларів [2, 22].

Отже, виставки та ярмарки стають важливим засобом маркетингу, який уможливує комплексно застосовувати основні інструменти маркетингових комунікацій у певному місці і в конкретний час, забезпечуючи значний вплив на розвиток бізнесу та просування продуктів.

В останні роки виставкова діяльність в Україні, зокрема у сфері освіти, досягла значного розвитку, перетворившись на ключовий фактор економічного та культурного прогресу країни. Було ініційовано численні виставки, які охоплюють широкий спектр економічно і соціально значущих тем. Внаслідок цього утворилося професійне коло виставкових компаній, які спеціалізуються на організації заходів у різних галузях національної економіки, де кожна галузь тепер має одну-дві лідируючі виставки з визначеними організаторами. Це свідчить про завершення етапу формування виставково-ярмаркової галузі, що стало значним кроком у розвитку виставкової діяльності країни.

Для глибокого розуміння феномена виставкової діяльності, особливо в контексті освітньої сфери, було звернуто увагу на дефініції та термінологію, які розкривають поняття “виставка” та “виставкова діяльність”. В енциклопедії “Образотворче мистецтво” виставку визначено як публічну демонстрацію досягнень у різних сферах, як захід, так і місце проведення. У словнику “Аполлон” виставка визначається як тимчасовий публічний показ, відмінний від музейної експозиції. Міжнародне бюро виставок розширює це визначення, описуючи виставку як наочну експозицію матеріально-культурних досягнень [6].

В академічному контексті, виставка в мистецьких освітніх закладах вважається простором взаємодії і діалогу між учасниками. І. Ликова розглядає виставку творчих робіт учнів спеціально організованою формою естетичної комунікації, що відображає досягнення і результат педагогічної діяльності. В мистецтвознавчій літературі термін “виставка творчості” описується як діалогічний підхід до соціокультурної явища, який включає естетичну, просвітницьку комунікацію у певному просторі та часі. Виставки розглядаються як соціокультурний досвід, який сприяє збереженню і розповсюдженню художніх цінностей, вихованню “людини культури”.

Отже, виставкова діяльність у мистецьких освітніх закладах вимагає наукового аналізу методик формування здатності особистості до мистецько-діалогової комунікації в соціокультурному просторі, а також розроблення нових форм організації виставкових заходів на основі концепту синергетики.

Науково-освітній аспект виставкової діяльності охоплює кілька ключових вимірів. Перший полягає у застосуванні виставок як інструмента для науково-освітньої роботи у різноманітних дисциплінах. Це включає економічні та соціологічні дослідження, що проводяться на виставках, а також організацію семінарів, практичних занять та стажувань для студентів, що дозволяє їм безпосередньо залучатися до виставкових заходів і здобувати практичний досвід.

Другий вимір зосереджений на науково-освітньому забезпеченні виставкової діяльності, що передбачає дослідження виставкової індустрії та розробку програм підготовки і перепідготовки кадрів, а також підвищення кваліфікації працівників виставкової індустрії. Це вимагає систематичного підходу до освітньої підготовки з метою забезпечення високої компетентності фахівців, які можуть ефективно управляти виставковими проектами та інноваційно підходити до розвитку виставкової діяльності.

Інформаційно-рекламне забезпечення відіграє значущу роль в освітянсько-виставковій діяльності, де регулярне проведення виставок супроводжується публікацією інформаційно-рекламних матеріалів про учасників виставкового ринку. Значення пресконференцій як перед, так і під час, а також після виставок, полягає у забезпеченні прямого зв'язку між експонентами та медіа, що допомагає донести інформацію до широкої громадськості. Інтерв'ю та лаконічні огляди діяльності, крім зазначеного, використовуються для підкреслення цілей організацій і установ, що беруть участь у виставках [3].

Інтернет, ставши доступним для широких верств населення, трансформувався у невід'ємну складову освітянсько-наукових виставок. Його потенційні переваги включають широкі можливості для розміщення реклами, такі як банери, різноманітні розсилки, рекламні сторінки у виставкових каталогах, реєстрації у пошукових каталогах. Інтернет забезпечує постійний обмін інформацією між учасниками й організаторами, допомагає у пошуку партнерів та клієнтів, сприяє економії на рекламних матеріалах і комунікаційних послугах. Таким чином, Інтернет стає ефективним інструментом у проведенні та підтримці освітянсько-наукових виставок, підвищуючи їхню доступність й ефективність.

У рамках науково-освітньої виставкової діяльності значну роль відіграють індивідуальні джерела даних, такі як реляційні бази даних, XML репозитарії, текстові бази, Web-сервіси та пакети програмного забезпечення. Ці джерела можуть існувати як у формі збережених, так і потокових даних, включаючи дані із сенсорних установок. Інновація полягає у формальному описі простору даних та визначенні його ключових завдань, а також у формалізації методів інтеграції й пошуку неструктурованих, напівструктурованих і строго структурованих даних [1, 470].

Науково-освітній аспект виставкової діяльності включає використання виставок як інструмента для проведення економічних та соціологічних досліджень, а також організації семінарів, практичних занять і стажувань для студентів. Крім того, включено науково-освітнє забезпечення виставкової

діяльності, яке охоплює дослідження виставкової індустрії та програми для підготовки й перепідготовки кадрів.

Одним із критичних аспектів є підвищення кваліфікації учасників виставок, особливо тих, хто займається маркетингом, рекламою та продажами. Виставкова діяльність вимагає спеціалізованих знань, позаяк їхня нестача може призвести до низької ефективності участі та загального невдоволення результатами. Такі обставини можуть спонукати учасників до відмови від подальшої участі або зменшення обсягів участі на наступні роки.

Соціальний вплив освітянсько-наукових виставок, хоча й може здаватися непомітним, має глибокий проникливий вплив на різні аспекти суспільного життя. Виставки стають критичним місцем для особистісного спілкування між представниками бізнесу, професійних спільнот, регіональних і груп за інтересами, часто стаючи єдиним місцем для їхніх зустрічей. Це також потужний механізм для поширення знань про наукові та технологічні досягнення, зокрема через обмін ідеями, інформацією і досвідом між учасниками.

Крім того, освітянсько-наукові виставки дозволяють учасникам безпечно досвідчувати нові технічні новинки та інші зміни, перш ніж впроваджувати їх у власній діяльності, що сприяє соціально-психологічній стабільності в періоди змін. Важливою є також їхня роль у формуванні та оцінці суспільного настрою, особливо під час впровадження значних соціально-економічних реформ, де виставки можуть виступати як символ та індикатор змін у суспільстві [4, 48].

На початку XXI ст., освітянсько-наукова виставкова діяльність зазнала значного оновлення у різноманітних аспектах. Це включає реалізацію державних проєктів у сфері, розширення інформаційного забезпечення, удосконалення правової бази, а також навчання та підвищення кваліфікації учасників. Зміни, викликані адаптацією соціальних функцій виставок до сучасних умов, є, безумовно, важливими завданнями політики Української держави у цій галузі та діяльності Виставкової федерації України. Освітянсько-наукова виставкова діяльність має на меті представити широкій громадськості, педагогам, фахівцям, науковцям, а також органам державного управління, досвід інноваційної діяльності та досягнення, а також визначити й обговорити пріоритетні проблеми подальшого розвитку освітнього процесу.

Виставкова діяльність у сучасних умовах виступає генератором та ключовою ланкою обмінних процесів у регіонах і містах, забезпечуючи інформування про стан і тенденції ринку, рівень конкуренції та специфіку конкурентоспроможних стратегій, включаючи інноваційні, логістичні й цінові підходи. Виставки також сприяють безпосеред-

ньому діалогу між виробниками та споживачами, організації професійних конференцій та дискусій, встановленню ділових контактів, що в сукупності дає значний мультиплікативний ефект, сприяючи формуванню позитивного іміджу регіону. Ці чинники разом відіграють роль у формуванні конкурентних переваг, роблячи виставкову діяльність важливим інструментом маркетингової стратегії різних учасників ринку.

У сучасних умовах в Україні освітянсько-наукова виставкова діяльність значно активізувалася, щороку відбувається багато міжнародних освітніх ярмарків та виставок. Ці заходи включають семінари, пресконференції та презентації, що надають учасникам – закладам освіти – можливість представити свої програми, знайти нових партнерів та абітурієнтів, а також поширити інформацію серед великої аудиторії, включаючи журналістів. Зокрема, професійні освітні заклади все частіше впроваджують івент-менеджмент як інструмент досягнення корпоративних та суспільних цілей через управління унікальними заходами, які розглядаються як окремі проекти. Івент-менеджмент у професійній освіті в Україні також розглядається через призму “івентивного маркетингу”, що став новим інструментом у маркетинговій стратегії для підтримки іміджу та продукції компаній. Це дозволяє вітчизняним закладам освіти використовувати міжнародні освітянські платформи для ознайомлення з інноваціями у професійній освіті та навчанні [5].

В Україні щорічно відбувається низка значних міжнародних освітянських виставок, які включають різноманітні заходи, такі як семінари, пресконференції, презентації, що надають можливості для закладів освіти представити свої програми, знайти нових партнерів та абітурієнтів. Однією з ключових є Міжнародна виставка “Сучасні заклади освіти”, де беруть участь понад 750 освітніх закладів з України та інших країн, включаючи Велику Британію, Канаду, США, країни Європи. Ці заходи підтримуються значними освітніми організаціями та іноземними представництвами, що сприяє обміну інноваціями у сфері освіти.

Щорічна спеціалізована виставка “Освіта та кар’єра” та міжнародна виставка “Освіта за кордоном” організуються під егідою Міністерства освіти і науки України, інших поважних організацій. Від 2008 р. ці виставки набули міжнародного статусу, що відкриває додаткові можливості для залучення іноземних учасників, сприяє міжнародному співробітництву. Значний акцент робиться на інновації в освіті, впровадженні сучасних технологій, обговоренні міжнародних освітніх та професійних можливостей для молоді.

Також значущим є міжнародний форум “Інноватика в сучасній освіті” та виставка закордонних

закладів освіти “World Edu”, що проводяться за підтримки важливих національних освітніх інституцій. Ці заходи відіграють критичну роль у просуванні інновацій та міжнародної інтеграції у галузі освіти, допомагаючи українським освітнім закладам позиціонувати себе в міжнародному освітньому просторі [7, 45].

З початком XXI ст., в Україні щорічно організуються численні міжнародні освітні заходи, такі як виставки та ярмарки, які отримали офіційний міжнародний статус відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України. Ці заходи стали ефективними платформами для популяризації інноваційних освітніх методик та інформаційних технологій, сприяючи діалогу між освітянськими установами і міжнародними партнерами. Важливими є такі події, як Міжнародна виставка “Сучасні заклади освіти” та “Освіта та кар’єра”, які забезпечують майданчики для обміну досвідом, а також налагодження професійних контактів.

Ці заходи включають конференції, “круглі столи”, презентації, що дають можливість учасникам обговорювати актуальні питання освіти, використання новітніх технологій, а також питання міжнародного співробітництва й академічного обміну. Участь у таких заходах дає змогу закладам освіти розширити ринки освітніх послуг, залучити нових абітурієнтів, а також ефективно використовувати маркетингові та логістичні стратегії для оптимізації поставок освітніх послуг.

Рекламна діяльність, яка розпочинається задовго до самого заходу, включає реєстрацію в офіційних каталогах, публікації у спеціалізованих виданнях, радіорекламу та прямі поштові розсилки. На виставках обов’язкова наявність добре підготовлених комунікативних матеріалів, таких як листівки, буклети та плакати, що важливо для ефективного представлення закладу освіти і його програм. Така всебічна підготовка й активне використання комунікаційних засобів мають велике значення для успішної участі в міжнародних освітянських виставках.

У контексті сучасних умов України виставкова діяльність в освітянсько-науковому секторі відіграє ключову роль у просуванні художніх доробків та інновацій у педагогічній практиці. За теоретичними засадами провідних вчених, виставки є важливими для розвитку художніх здібностей і особистісного зростання. Різноманітність виставкових експозицій, які охоплюють живопис, рисунок, графіку, декоративно-прикладне мистецтво та дизайн, демонструє широкий спектр творчих напрацювань. Вони поділяються на персональні, які підкреслюють індивідуальність творця; звітні, що висвітлюють колективні роботи освітніх закладів; міські та районні, які ознайомлюють населення із досягненнями учнів та педагогів; регіональні, що служать для популя-

ризації творчості учнів різних закладів; а також всеукраїнські й міжнародні, які висвітлюють досягнення на глобальному рівні. Всі ці формати виставок сприяють не тільки представленню творчих досягнень, але й науково-методичному аналізу якості освіти та творчих процесів, стимулюючи методичне осмислення сучасних підходів до організації освітянської діяльності [8].

У рамках теоретичних досліджень провідних учених розглядаються методичні засади виставкової діяльності як ключового елемента у формуванні художньої культури особистості. Виставки в освітніх закладах виконують педагогічну функцію, що сприяє розвитку творчості учнів. Це відображено у досвіді вчителів-новаторів, наприклад, З. Беконія та Г. Хусіда, котрі вважають виставки професійним портфоліо педагогів та візитною карткою освітніх закладів. Розроблені ними методики організації виставкових заходів на основі творчих досягнень вихованців стали зразком для сучасних науково-методичних підходів у мистецькій освіті.

У ході аналізу творчих робіт учнів з'ясувалося, що їхні художні композиції виражають унікальний внутрішній світ автора, підкреслюючи індивідуальність кожного. Навчально-творчі проекти виступають віддзеркаленням творчого розвитку юних художників та їхніх педагогів. Особливо важливим є педагогічне управління процесом інтеграції учнів у культурно-мистецький простір за допомогою особистих художніх доробків на різних заходах, що забезпечує формування культурної та духовної особистості.

Ці підходи вимагають ретельного науково-методичного обґрунтування виховних завдань, а також визначення критеріїв та показників для оцінки якості художньої освіти. Такий комплексний підхід уможливить не тільки підняття рівня виставкової діяльності, але й ефективне інтегрування мистецьких засобів в освітній процес, сприяючи гармонійному розвитку особистості.

Виставки наукових і педагогічних праць університетських кафедр відіграють значущу роль у формуванні професійної культури майбутніх фахівців. Вони висвітлюють науково-методичну та творчу діяльність у розв'язанні завдань освітньо-виховного процесу. Такі виставки не тільки демонструють авторські підручники, монографії, статті та творчі досягнення, але й стають важливою складовою естетичного виховання. Персональні виставки творів педагогів-художників, наприклад, відображають професіоналізм і педагогічну діяльність у сфері культури й мистецтва, стаючи безцінним досвідом у вихованні особистості культури.

Важливим аспектом у формуванні художньої та професійної культури є діяльність бібліотеки факультету, де періодичні виставки книг і підручників сприяють культурному зануренню студентів. Особ-

ливо це стосується першокурсників, для яких такі заходи є вступом у світ вищої освіти та мистецтва. Виставкова активність факультету включає презентації літератури й ілюстрацій, що сприяє професійному зростанню майбутніх вчителів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

Значна увага у процесі освітньо-виховної діяльності відводиться виставковим майданчикам і музеям, що діють у рамках художньо-педагогічних закладів освіти по всій Україні. Ці простори служать місцями для культурного діалогу, діяльності та виховання майбутніх вчителів, які формуються як особистості художньої культури через науково-методичну й організаційну роботу педагогів.

Виставкова діяльність в освітніх закладах України є значущим інструментом у формуванні художньої культури та професійних компетенцій майбутніх фахівців, виступаючи наочним проявом освітньо-мистецьких досягнень педагогів та студентів, відіграючи важливу роль у методичній роботі з підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Виставки сприяють естетичному вихованню, демонструючи творчі напрацювання учнів та педагогів, тим самим забезпечуючи культурну комунікацію як всередині освітнього закладу, так і за його межами.

Сучасні виставкові заходи включають концептуальні інновації, які підсилюють виховний потенціал виставок, розвиваючи художню творчість і сприяючи розвитку особистісної культури студентів. Важливість виставок полягає також у дидактичному аналізі педагогами результатів своєї роботи, оцінці ефективності освітніх методів на прикладі творчих доробків молоді. Отже, виставкова діяльність у освітніх закладах художньої спрямованості виступає не тільки як майданчик для демонстрації художніх здобутків, але й як важлива частина педагогічного процесу, що веде до формування всебічно розвиненої особистості, здатної до творчого самовираження та постійного саморозвитку.

В академічному контексті, систематичний розвиток особистості і культурний ріст підтримуються через постійну педагогічну діяльність, яка виходить за межі спорадичної участі у творчих виставках. Це включає розробку та виконання науково-методичних програм, спрямованих на культивування духовності в контексті національної культури. Перспектива визначення показників і критеріїв якості творчих досягнень вимагає впровадження комплексних наукових підходів, які включають діагностичне вимірювання розвитку особистості. Ці методи повинні базуватися на обґрунтованих критеріях оцінки, розроблених на основі наукових досліджень і теоретичних робіт у галузі психології та педагогіки.

Отже, виставкова діяльність в освітніх закладах виступає як важливий інструмент у формуванні культурної та професійної компетентності студен-

тів. Ця діяльність забезпечує не лише візуалізацію наукових і творчих досягнень, але й сприяє глибокому психолого-педагогічному аналізу розвитку особистості. Через виставки, які є наочними результатами освітнього процесу, вихованці та педагоги мають змогу рефлектувати над власними досягненнями і визначати напрями подальшого розвитку. Наукове обґрунтування методів та підходів до виставкової діяльності підкреслює її значення у процесі навчання та виховання, підтверджуючи роль цієї діяльності як інструмента оцінки та розвитку освітнього і культурного середовища.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У пропонованій статті ми виявили, що виставкова діяльність в освітніх закладах значною мірою сприяє формуванню культурної та професійної компетентності студентів, виступаючи ефективним інструментом для візуалізації навчальних досягнень та стимулювання критичного мислення і креативності. Водночас виставки сприяють культурному обміну й діалогу, залучаючи студентів до активної участі у професійному співтоваристві.

Перспективи подальших досліджень у цій області можуть включати розширення методологічної бази для детальнішої оцінки впливу виставкової діяльності. Це передбачає розробку комплексних інструментів оцінки, які уможливають аналізувати як кількісні, так і якісні аспекти впливу виставок на розвиток компетентностей. Особливу увагу варто приділити міждисциплінарним дослідженням, які інтегрують педагогічні, психологічні, соціологічні та культурологічні підходи для глибшого розуміння процесів, що відбуваються під час і після участі у виставках. Крім того, потрібно звернути увагу на розробку стратегій включення виставкової діяльності в освітній процес, щоб оптимізувати її виховний та навчальний потенціал.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко В. Віртуальні виставки як дистантна бібліотечна послуга. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського*. 2015. Вип. 41. С. 467–478.
2. Борисов О.Г., Колеснікова К.С. Маркетингове позиціонування виставкової діяльності. *Економічні інновації*. 2009. Вип. 38. С. 21–26.
3. Вдовічен А.А., Вдовічена О.Г. Організація виставкової діяльності : навчальний посібник. Чернівці : Технодрук, 2018. 264 с.
4. Газука І. Виставкова діяльність як засіб створення позитивного іміджу закладу загальної середньої освіти. *Педагогічні обрії*. 2020. Вип. 6 (114). С. 47–51.

5. Коваль Н.М., Смірнова А.О., Смірнова Л.М. Івентивний менеджмент – інновація в інструментарії сучасного управління. URL: http://www.rusnauka.com/32_NII_2014/Economics/6_178709.doc.htm

6. Отич О.М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти: монографія / за наук. ред. І.А. Зязюна. Чернівці : Зелена Буковина, 2007. 752 с.

7. Підгрушний Г.П., Пекар В.О., Денисенко О.О. Виставкова діяльність та її значення як інструменту регіонального розвитку. *Український географічний журнал*. 2009. № 1. С. 41–49.

8. Сагач Г.М. Скарби краси. Київ : КВІЦ, 2019. 296 с.

REFERENCES

1. Bondarenko, V. (2015). Virtualni vystavky yak distantna bibliotечna posluha [Virtual exhibitions as a remote library service]. *Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine*. Vol. 41. pp. 467–478. [in Ukrainian].
2. Borysov, O.H. & Kolesnikova, K.S. (2009). Marketingove pozytyvnoye vystavkovoi diialnosti [Marketing positioning of exhibition activities]. *Economic innovations*. Vol. 38. pp. 21–26. [in Ukrainian].
3. Vdovichen, A.A. & Vdovichena, O.H. (2018). Orhanizatsiia vystavkovoi diialnosti : navchalnyi posibnyk [Organization of exhibition activities: a study guide]. Chernivtsi, 264 p. [in Ukrainian].
4. Hazuka, I. (2020). Vystavkova diialnist yak zasib stvorennia pozytyvnoho imidzhu zakladu zahalnoi serednoi osvity [Exhibition activity as a means of creating a positive image of the institution of general secondary education]. *Pedagogical horizons*. Vol. 6 (114). pp. 47–51. [in Ukrainian].
5. Koval, N.M., Smirnova, A.O. & Smirnova, L.M. (2014). Iventyvnyi menedzhment – innovatsiia v instrumentarii suchasnogo upravlinnia [Inventive management is an innovation in the tools of modern management]. Available at: http://www.rusnauka.com/32_NII_2014/Economics/6_178709.doc.htm [in Ukrainian].
6. Otych, O.M. (2007). Mystetstvo u systemi rozvytku tvorchoi indyvidualnosti maibutnoho pedahoha profesiinoho navchannia: teoretychnyi i metodychnyi aspekty: monohrafiia [Art in the system of development of the creative individuality of the future teacher of vocational training: theoretical and methodical aspects: monograph]. (Ed.) I.A. Ziaziun. Chernivtsi, 752 p. [in Ukrainian].
7. Pidhrushnyi, H.P., Pekar, V.O. & Denysenko, O.O. (2009). Vystavkova diialnist ta yii zachennia yak instrumentu rehionalnoho rozvytku [Exhibition activity and its importance as a tool of regional development]. *Ukrainian Geographical Journal*. No. 1. pp. 41–49. [in Ukrainian].
8. Sahach, H.M. (2019). Skarby krasny [Treasures of beauty]. Kyiv, 296 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.07.2024

